

به نام خدا

کلاس نقد فیلم

همان طور که گفته بودم، برای آشنایی کسانی که در طول ترم نقد فیلم نداشتند و از طرف دیگر مرور مفاهیم و اصطلاحات برای بقیه دانش آموزان، اصطلاحاتی که عموماً در طول ترم سر کلاس استفاده می‌شوند را به صورت چند فایل جزوه برای شما توضیح خواهم داد.

جلسه ۱ : نماها و انواع آن.

برای آشنایی با انواع نماها، ابتدا بهتر است با خود مفهوم نما و مفاهیم دیگری چون سکانس ، برداشت و اپیزود آشنا شویم.

۱. نما یا پلان به مجموعه‌ای از فریم‌ها (تصاویر) گفته می‌شود که از زمانی که دوربین شروع به فیلم‌برداری می‌کند تا زمانی که کارگردان کات می‌دهد و دوربین خاموش می‌شود توسط دوربین ضبط می‌شود. به تعبیر ساده‌تر یک تصویر بدون وقفه در یک قاب‌بندی ثابت (چه ساکن و چه متحرک).

در فیلم‌برداری به کار بدون وقفه و یک نفس دوربین برای نور دادن به یک قاب نیز نما می‌گویند که البته به برداشت مشهور است. ما برای بررسی انواع نماها، از تک فریم بهره می‌گیریم.

زمان مرسوم پلان‌ها چیز حدود ۳۰ ، ۴۰ ثانیه می‌باشد که البته پلان‌های بلندتر و خیلی بلندتر نیز در فیلم‌های سینمایی وجود دارند که جلوتر به آن‌ها خواهیم پرداخت.

به عبارتی می‌توان پلان را برشی از یک Scene دانست.

ریشه‌ی انتخاب واژه‌ی Shot برای نماها را باید در تاریخ فیلم‌برداری جست که زمانی با دوربین‌هایی مرسوم به Hand-Cranked فیلم‌برداری انجام می‌شده است و به صورت همدلی و مسلسلی بوده است! به همین دلیل نیز در قدیم به فیلم‌برداری Shooting و به نما Shot گفته می‌شد.

۲. سکانس جزء کامل یک فیلم است. اصطلاحی‌ست برای توضیح یک بخش تا حد طولانی از یک فیلم، که شامل یک تکه‌ی کامل از کنش است و در فیلم روائی اغلب معادل یک Scene است. سکانس‌ها بزرگ‌تر از پلان‌ها هستند و عموماً از چندین پلان تشکیل می‌شوند. (Sequence)

۳. پلان سکانس (Sequence Shot – Long Take)، سکانسی است که تنها از یک پلان تشکیل شده است. پلان سکانس از نظر زمانی بلندتر از پلان‌های عادی می‌باشد. در سینما، یانچو کارگردان مجاری جزو کارگردان‌های برجسته در این زمینه است و از فیلم‌های معروف که دارای سکانس پلان‌های طولانی می‌باشند می‌توان به طناب (Rope) اثر هیچکاک اشاره کرد. در سینما کارهایی نیز وجود دارند که به صورت یک سکانس پلان فیلم‌برداری شده‌اند که از نمونه‌های موفق در این زمینه می‌توان به فیلم کشتی روسی (Russian Arc) اثر الکساندر سوخوروف کارگردان روسی اشاره کرد.

۴. برداشت : به تکرار هر پلان برداشت می‌گویند. (Take)

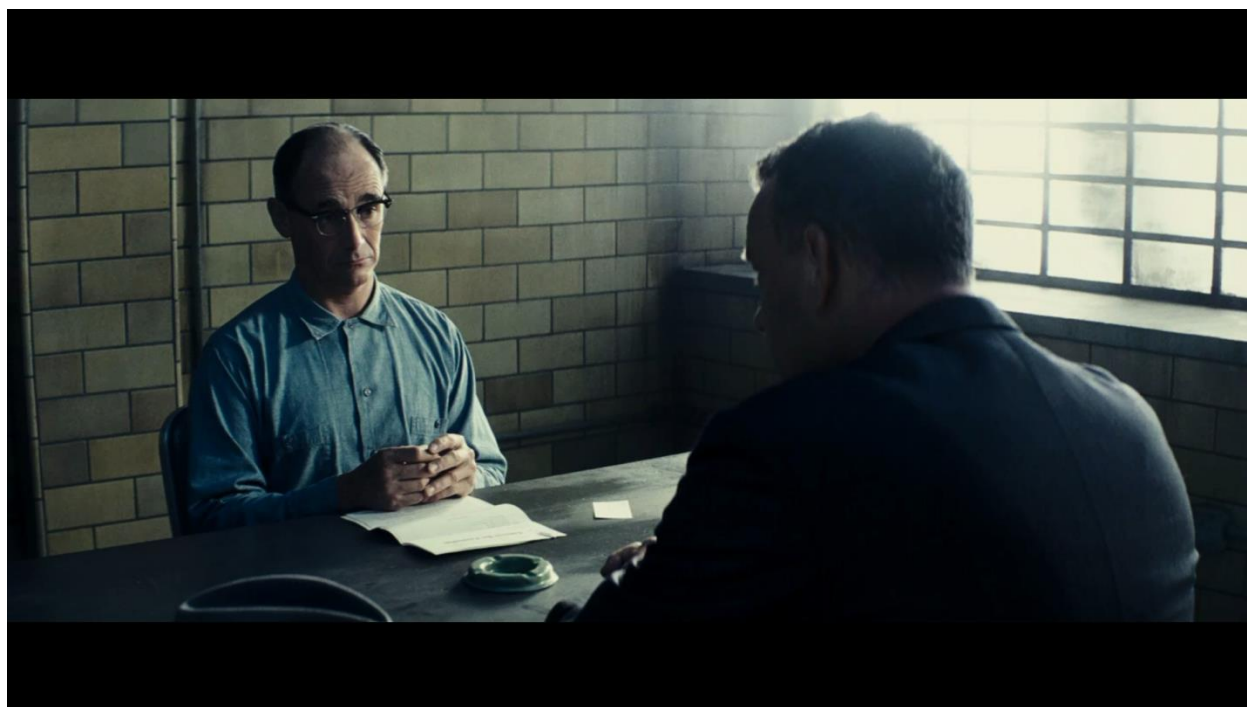
از انواع برداشت‌ها می‌توان به سه نوع زیر اشاره کرد.

برداشت روزانه (Daily Take) / برداشت طولانی (Long Take) / برداشت مجدد (Re Take)

۵. اپیزود : برخی فیلم‌ها خود از چند قسمت تشکیل شده‌اند که این چند قسمت درون مایه معنایی و متصل بهم دارند ولی ممکن است دارای بازیگرهای یا لوکیشن‌های متفاوت باشند. (Episode)

حال که با برخی از اصطلاحات رایج سینما آشنا شدیم به سراغ آشنایی با انواع نماهای موجود در سینما می‌رویم.

۱. نما از روی شانه (Over The Shoulder Shot): نمایی که در آن دوربین از بالای شانه و پشت یکی از دو طرف گفت‌وگو صورت دیگری را نشان می‌دهد. بیشترین کاربرد این نما در صحنه‌های گفت‌وگو می‌باشد.

۲. نمای تعقیبی (Follow Shot) : نمایی که هم گام با حرکت موضوع در فیلم است و آن را در کادر می گیرد. به عبارت دیگر شخصیت یا نفر یا حیوان یا ماشین یا ... را تعقیب می کند. کاربردهای زیادی این نما دارد که به عنوان مثال می توان به نماهای تعقیب و گریز اشاره کرد.

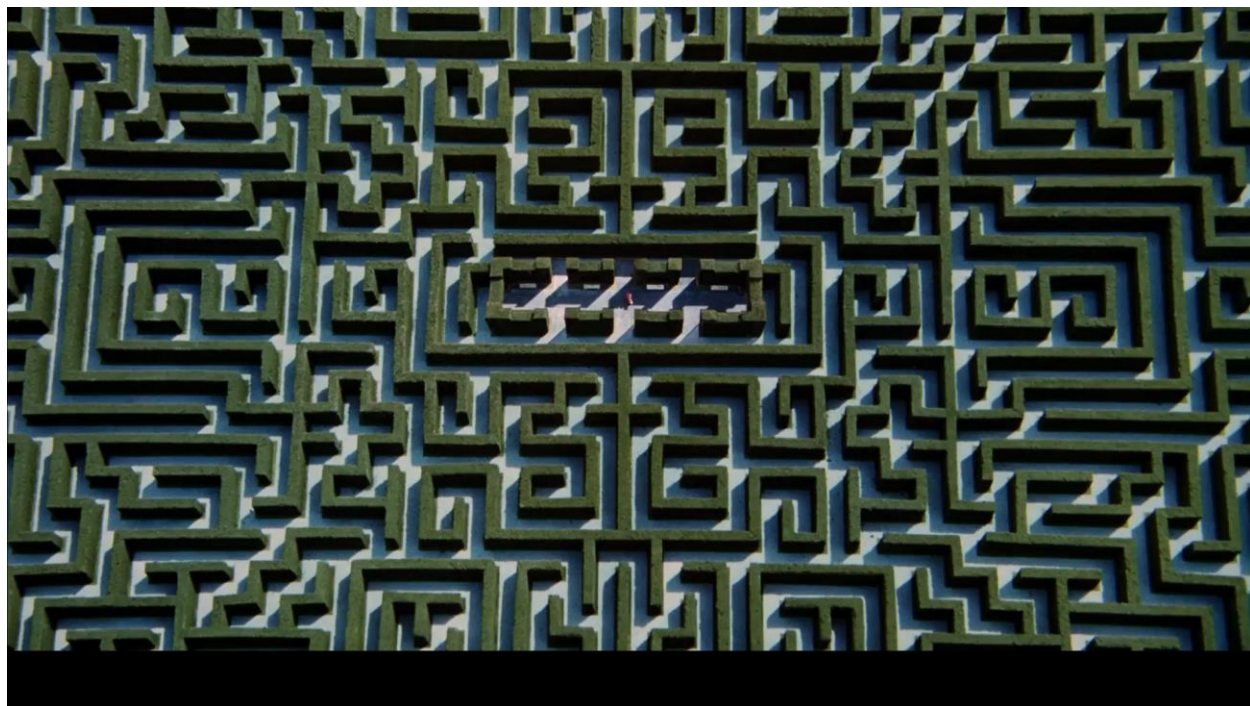
۳. نمای تمام قد (Full Shot) : نمایی که در آن تمام یک پیکر (جسم یا انسان) در کادر قرار گرفته است.

۴. نمای دور (Long Shot) : نمایی که در آن مقداری از پیرامون موضوع مورد نظر مشخص است اما جزئیات خیلی ریز را نمی‌توان در آن‌ها تشخیص داد.

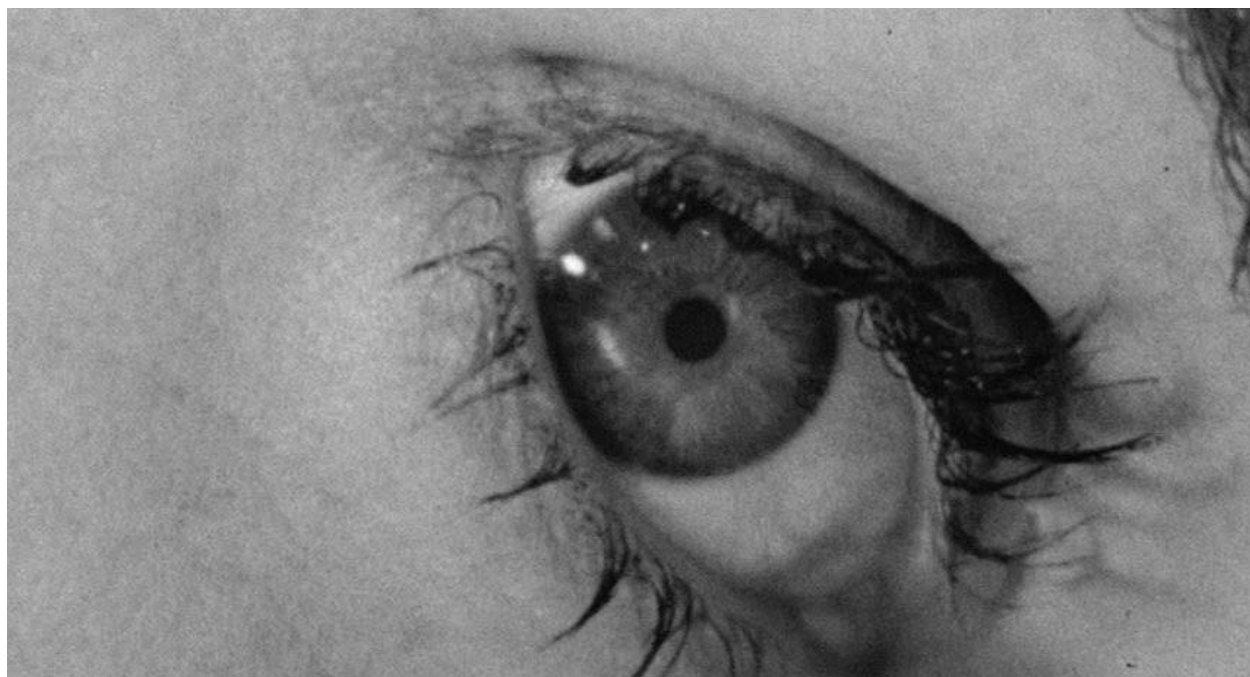
۵. نمای خیلی دور (Extreme Long Shot): نمای بسیار دور از یک موضوع به شکلی که تمام اشیاء پیرامون آن به صورت ریز در کادر مشهود هستند و جزئیات به هیچ عنوان قابل تشخیص نیست. به طور کلی نماهای دور و خیلی دور یکی از کاربردهایشان در صحنه‌های جنگ است.

۶. نمای نزدیک (Close Up) : نمایی درشت و نزدیک از یک موضوع را نمای نزدیک می‌گویند. جزئیات تا حدی در این نما مشخص است. از کاربردهای این نما به نشان دادن حالت صورت بازیگر ، به طور مثال ناراحتی و خوشحالی ، می‌توان اشاره کرد.

۷. نمای خیلی نزدیک (Extreme Close Up) : نمایی که از اجزای یک شی یا انسان یا ... گرفته می‌شود و جزئیات تماما در آن مشخص می‌باشد. مثلا نمایی که از یک چشم یا یک دست گرفته شده باشد.

۸. نمای دو نفره (Two Shot) : نمایی که در آن هر دو شخصیت در یک کادر قرار گرفته‌اند.

۹. نمای سه نفره – یا چند نفره (Three Shot) : که مانند نمای دو نفره از نظر تعریف می‌باشند.

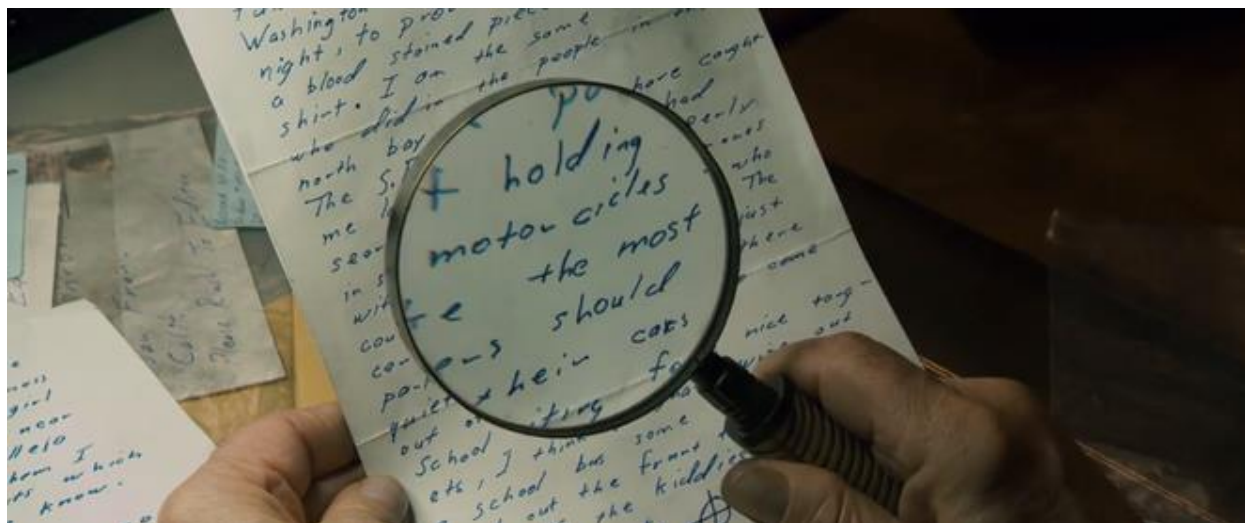
۱۰. نمای نقطه نظر (Point Of View Shot) : نمایی است که صحنه و فیلم از دیدگاه یا دریچه‌ی دید یکی از شخصیت‌های فیلم نشان داده می‌شود.

۱۱. نمای واکنشی (Reaction Shot) : به نمایی گفته می‌شود که قبل از دیده شدن رویداد تاثیرات آن در چهره‌ی فرد یا شخصیت‌های فیلم مشخص می‌شود.

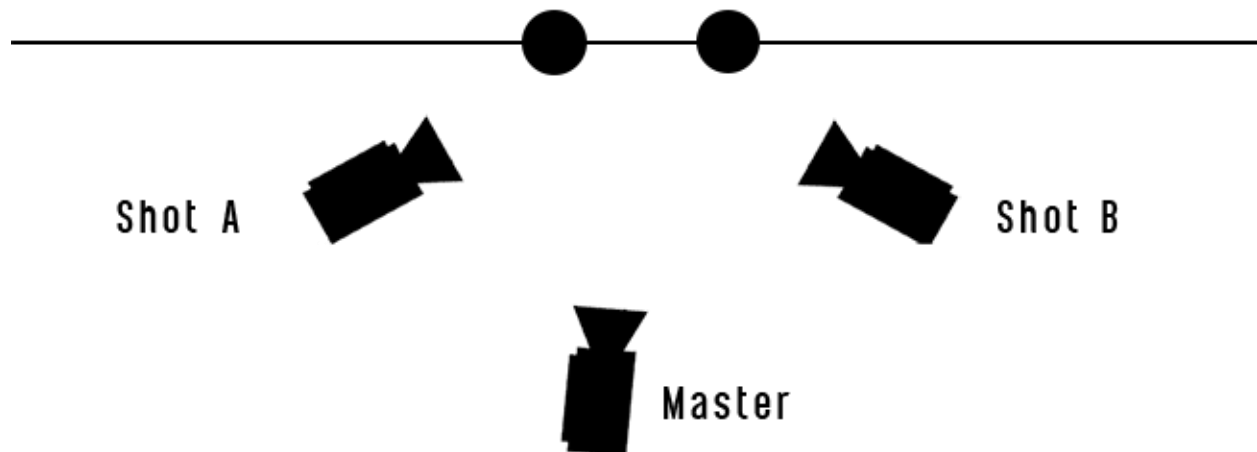
۱۲. Insert Shot : نمایی که در آن نمای مستر را از زاویه‌ی دیگر نمایش می‌دهد و یا تصویری کوتاه است که رابط دو تصویر دیگر است.

نماها را می‌توان به صورت کلی به دو دسته نیز تقسیم بندی کرد.

Master Shot .۱

Specific Shot .۲

سعی می‌کنم در جزوه‌ی دیگری شما را با انواع دیگری از نماها آشنا کنم.

کتاب‌های استفاده شده در این جزوه :

* کتاب هنر سینما - دیوید بوردول ، کریستین تامسون - نشر مرکز

* کتاب شناخت سینما - لوئیس جانتی - نشر روزنگار

* کتاب آشنایی با اصطلاحات سینمایی

البرز طاهری - ۱۳۹۵/۵ مرداد ۶